

egn, hvor der er Skov og Sædemarker, maatte Beboerne føre hver Dag for Tjenden med det Tømmer, hvoraf de opførte de mange Hytter rundt omkring Fæstningsværkerne; paa Grund heraf vare deres Heste bestandig i Brug for Tjenden, derfor blev det dem ikke muligt at tilsaae deres Foraarsfæd; da Efteraarstiden begyndte, var den endnu grøn, men blev ved Kulden moden og var vel groet til, — thi der er jo god Jord i Egnen der omkring —, men der var ingen Kjerne deri, hvilket Enhver, som har været der, vist vil indrømme. De fik derfor Halm nok, men ingen Kjerne, og alt dette er Noget, som ikke kan komme i Betragtning ved at give Erstatningen. Der er desuden Andet, som faare meget griber ind i Landmandens hele Belsærd; det var ikke alene Foraarsfæden, som blev spoleret, men ogsaa Tillavningen af Brakmarken, hvilket dog er saa nødvendigt for en god Afgrøde, var i det samme Tilfælde; thi istedetfor at Brakmarken ellers bliver pløiet 4 a 5 Gange, blev den nu kun pløiet 2 a 3 Gange, og dette vil ikke alene have stor Indflydelse paa Vintersæden, men ogsaa paa det hele Sædeskifte; det er Noget, som ikke kan Andet end gribe hvist skadeligt ind i den hele Avlsdrift.

Fremdeles have Skovene der i Egnen lidt faare betydeligt; man veed jo, at der er en Deel Skov der omkring, og disse Skoveiere, som i det Hele ere Bønder, pleie vel at udlufte disse Skove om Sommeren, idet man hugger de raadne og krumpne Træer om, for at give Luft til dem, der due noget. Der skete vel en Udluftning, men den Udluftning, som Tydskerne tillode sig, var naturligviis ikke paa den Maade eller efter nogen Forstmands Tegning, men de toge de rankeste og glatteste Ege og Bøge og brugte dem til Byggetømmer til de Hytter, som de byggede omkring Fæstningsværkerne ved Fredericia. Dette havde tilfølg, at der blev taget af disse Folks Skove til en Værdie, som ikke lader sig taxere; der blev vel udnævnt Taxationsmand, men det var umuligt for dem at taxere den virkelige Skade, fordi de kun kunde tælle de Stubber, som Tydskerne havde sat, som de fornuftigt nok havde gjort 1 Alen eller 3 Qvarter, fordi det skulde

være muligt at kjende, hvad de havde hugget, da Regjeringen skulde erstatte det.

Derved blev det Taxationsmændene umuligt, at tage Alt i Betragtning. Herved fremkommer altsaa et andet Tab for Mønge, hvorved der virkelig ikke kan tænkes paa Erstatning; men der medføres desuden mange andre Tab, som her ikke vilde kunne komme med i Beregning. Derfor mener jeg, at det ikke vilde være muligt, at Folkethinget vilde give sit Minde til, at de Ting, som ere komne under Erstatningskrav, skulde blive pruttent behandlede. Naar vi nu henvende os til Kjøbstæderne, vil det Tab maaskee for Fredericias Bedkommende være noget mere fremtrædende, som ikke lader sig vurdere; Kjøbmændene have i en Tid af 10 à 12 Uger, ja Nogle endog i Klar og Dag holdt op at være til, fordi Alt, hvad de eiede, laae i Afse. At nu dette deres Kæringstab ikke bliver taget med i Beregning, fordi det er Noget, som Ingen kan opgive, og som vi ikke kunne betroe Manden til selv at opgive, da han paa ingen Maade kan vide, hvor Meget han vilde have tjent i den Tid, er Noget, som følger af sig selv. Men Enhver vil indsee, at en Kjøbmand, som maaskee har at forrente 50 à 60,000 Rbd. naar han holder op at handle, derved maa lide faare betydeligt Tab; hertil kommer desuden, at han maatte holde sine Folk paa fremmede Steder, f. Ex. i Fyen, og give dem Lon o. s. v. Det er jo Noget, der, som sagt, ikke kan komme med i Betragtning.

Da Haandværkerne kom hjem igjen, var deres Værktøi aldeles spoleret, og de skulde først begynde at skraabe Noget sammen. Da et saadant Hjertelag i Landet var tilstede, at enhver Haandværksmand fik 20, 30 à 50 Rbd. til at begynde med, og der desuden var meget at bestille paa Grund af Udelæggelsen, saa fik de Noget at fortjene. Det var heri, at det danske Hjertelag lagde sig for Dagen og gjorde, at den simple Mand kunde begynde igjen; dette være nu det, som egentligt henhører til Kjøbstadsfolkene.

Hvad Avlsmændene nu angaaer, lade de et endnu større Tab, idet hele deres Avling gik tilgrunde; thi, for det Første blev Vintersæden hugget af, for at Tydskerne ikke skulde